

40) Za zmínku stojí poznámka Z. Sternberga o fragmentech „románského epitafru s erbovní osmícípou hvězdou“, odkrytých ve vnějším zdivu kostela a za nejasných okolností přenesených. (F. Palacký – Z. Sternberg, Dějiny rodu Sternbergů / Geschichte der Familie Sternberg, Moravská expedice, Bruntál 2001, s. 57.) Jako doklad objednavatelských a reprezentačních ambicí rodu bývá uváděna mj. proslulá pečeť Jaroslava ze Sternberka z 80. let 13. století. (Viz J. Kuthan, o. c. v pozn. 31, s. 100–101.)

41) Za revizi dokumentace a spolupráci při koncipování tohoto příspěvku autor děkuje J. Sommerovi z NPÚ Praha.

ZUM FUND DER ARCHITEKTURFRAGMENTE IN DER HL. BARTHOLOMÄUSKIRCHE IN DIVIŠOV (BEITRAG ZUR MITTELALTERLICHEN BAUGESTALT DER KIRCHE)

Im Bezug auf die Hl. Bartholomäuskirche in Divišov (Bez. Benešov) beschränkte sich die bisherige Literatur auf die Feststellung, es handle sich um einen Barockbau, der einen älteren, während des Brandes des Städtchens am 8. Juni 1742 zerstörten Kirchenbau hat ersetzen sollen. Die seit 2004 unternommenen Erneuerungsarbeiten mögen die Bauentwicklung der Kirche samt der ältesten Phasen zu erklären helfen. Eine wichtige Ermittlung stellen die gefundenen, sekundär in innere Mauerschalen der Kirchenturmtreppen eingemauerten architektonischen Fragmente dar. Es handelt sich um Teile eines spätromanischen Portals, dessen ursprüngliche Lage offenbar nur eine archäologische Forschung erklären kann. Die Fragmente lassen sich sehr annähernd in die Periode 1230–1260 datieren.

ABBILDUNGEN

Abb. 1: Divišov (Bez. Benešov), Hl. Bartholomäuskirche. Gesamtansicht des Turmes von Westen. Pfeile bezeichnen den nördlichen Teil der Treppe, wo sich in der inneren Mauerschale dokumentierte Fragmente architektonischer Glieder befinden (Foto J. Sommer 2005).

Abb. 2: Divišov, Hl. Bartholomäuskirche. Bogenlaufsegment, Nordseite der nördlichen Treppe (Foto J. Sommer 2005).

Abb. 3: Divišov, Hl. Bartholomäuskirche. Lagerfläche eines eingemauerten Bauglieds an der Nordwestseite der nördlichen Treppe (Foto J. Sommer 2005).

Abb. 4: Divišov, Hl. Bartholomäuskirche. Lagerfläche eines eingemauerten Bauglieds an der Nordwestseite der nördlichen Treppe. Die Zeichen: " – un bearbeitete Oberfläche (Bruchflächen); m – Mörtel. Links: Bogenlaufkrümmung (abgemessen und gezeichnet mit Hilfe des „Sommerograph®“ mit Genauigkeit ± 2 mm, J. Sommer 2005).

(Übersetzung J. Noll)

Obr. 1: Švihov (okres Klatovy), kostelík sv. Jana během povodně v srpnu 2002 (foto L. Foster).

ARCHIVNÍ PRŮZKUM BÝVALÉHO ŠPITÁLNÍHO KOSTELA SV. JANA EVANGELISTY VE ŠVIHOVĚ

VERONIKA BEZDĚKOVÁ – LINDA FOSTER

Bývalý špitální kostel sv. Jana ve Švihově (okr. Klatovy) a obydlí v něm zřízené procházejí pozvolnou rekonstrukcí od roku 1999.¹⁾ Postupně je prováděn stavebněhistorický a archeologický průzkum, probíhá restaurování fresek a omítek. Nově byla zpracována archivní rešerše s doplňujícími poznatky ze středověkého až novověkého období existence kostela a špitálu a zejména s okolnostmi zrušení kostela a následné dražby.²⁾ K publikaci byly vybrány pasáže s významem pro stavební vývoj (obr. 1).

Nejstarší zmínka o švihovském špitále a kostele sv. Jana Evangelisty je dochovaná v opisu z roku 1343 a pochází snad z roku 1342.³⁾ Od roku 1360 do roku 1418 jsou v konfirmačních knihách doloženy kromě hlavního oltáře sv. Jana i postranní oltáře sv. Kateřiny a sv. Máří Magdaleny včetně celé řady kaplanů. Nový kaplan nastupoval po smrti či odstoupení předchozího faráře, takže tyto oltáře musely být založeny již dříve. Patronem všech kaplanství byl po celé 14. i 15. století vždy majitel Švihova, pocházející z rodu Švihovských z Rýzmburka.

Pojmenování objektu se v písemných pramenech 14. století objevuje v různé podobě. Sama konzistoř si tedy nebyla jista, zda se jedná o kostel či o kapli a také povědomí o jejím spojení se špitálem či o jejím zasvěcení nebylo trvalé. Byla to ale asi jediná kaple a jediné oltáře takových zasvěcení ve Švihově, jinak by si snad konzistořní úředníci nemohli dovolit zapomínat uvádět zasvěcení kaple a umístění oltářů.

O stavu kostela během husitských válek chybí údaje. Švihov byl husity dobyt v květnu 1425 a držen jimi po 9 let, přesto se však v kostele sv. Jana údajně sloužily katolické bohoslužby.⁴⁾ Špitál nadále fungoval, protože 23. 4. 1433 se Jan z Velhartic na Herštejně se syny Arnoštem a Vilémem zavázali platit chudým ve špitále ve Švihově ročně 1 kopu gr. č.⁵⁾

Na přelomu 15. a 16. století byl kostel přestavěn do přibližně dnešní podoby pravděpodobně týmhž stavitelem, který řídil i přestavbu hradu a stavbu hradní kaple Panny Marie. Do původního kostela byla vložena klenba a interiér vyzdoben freskami (obr.

2). Na nápisu, nově odhaleném v roce 2004 nad triumfálním obloukem, je datum nového vysvěcení, 24. 5. 1504, kdy majitelem panství (a zřejmě i stavebníkem) byl Půta z Rýzemberka.⁶⁾

K roku 1505 jsou uvedeny platy „kaplanu knězi do špitálu, který jest nebo bude, a to z podseči kaplanských, vostatek na Rabském zboží v Buděčicích a od držitele rybníka Třebejčinského“. Ve smlouvě je zmíněno i pro špitály obvyklé právo chudých mýt se zadarmo v městské lázni a mlít obilí v Tamachovském mlýně.⁷⁾

V letech 1561–62 si katolická konzistoř stěžovala u místodržitele arcivévody Ferdinanda, že nový majitel Heralt Kavka z Řičan „se ujímá kostelíka sv. Jana, který páni Švihovští s povolením papežským vystavěli a nadali, aby se služba Boží pod jednou dála, ale on tam kněze podobojí uvozuje a co k tomu náleží, nenáležitě prodává...“ O rok později se situace ještě zhoršila: „Pan Heralt Kavka do kostela sv. Jana uvozuje nám kněze podobojí... Dům kaplanský k témuž kostelu nadaný prodal...“ Tento kaplanský dům stával podle farní kroniky na místě dnešního domu čp. 31.⁸⁾

V roce 1563 byly vypsány další „platové ke kaplanství sv. Jana a k špitálu v městě Švihově“, a to na sv. Jiří, sv. Havla a na Vánoce. Dále byla uvedena ves Kamejk, která „jest k podacímu sv. Jana“. Z ní platili poddaní pouze na sv. Jiří a sv. Havla. Spolu s platem ze Švihova činil příjem kaplanství 15 kop 23 gr. 38 den. ročně, což o dvě kopy přesahuje i společný příjem kaplanství a špitálu z roku 1505.⁹⁾ Zdá se tedy, že kaplanství sice přišlo o svůj dům, ale jeho materiální zabezpečení bylo pořád ještě slušné (obr. 3).

Během třicetileté války zřejmě dochází k úpadku kostela, které posléze vyústilo v jeho zrušení. Neradostná situace tr-

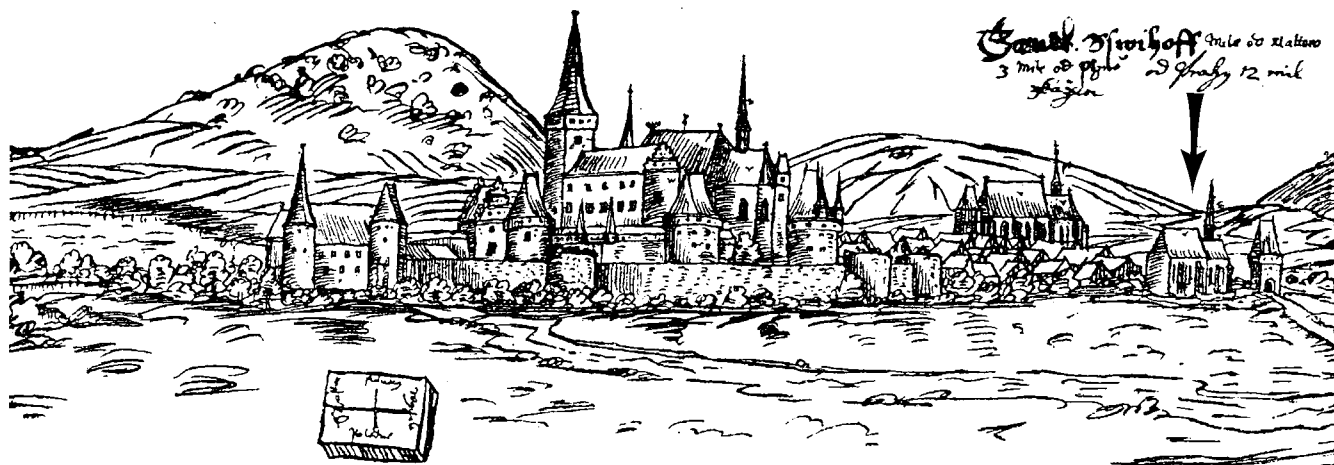

Obr. 2: Švihov, kostelík sv. Jana, freska sv. Barbory a Madony s dítětem nad postranním oltářem u jižní stěny lodi. Stav po vytmelení trhlin a dutin (foto L. Foster, únor 2005).

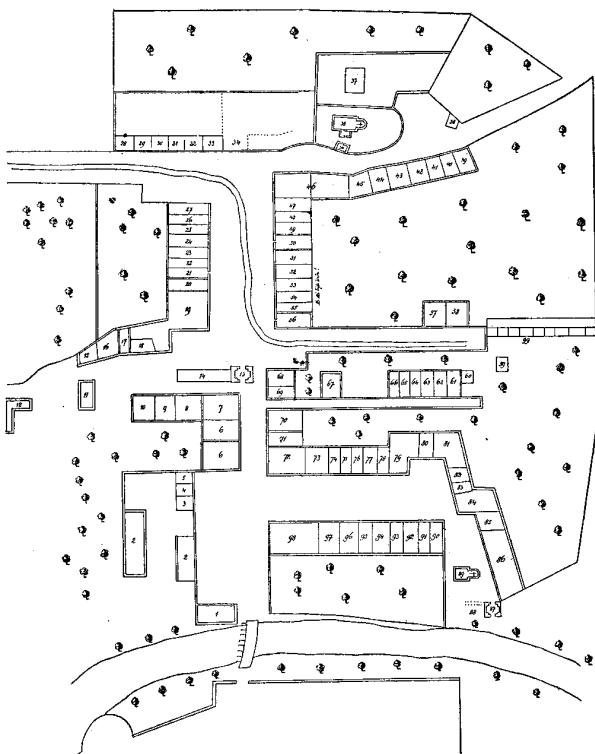
vala po celé 17. století; z písemných pramenů je zřejmý nedostatek financí jak na opravy, tak na provoz kaple i špitálu.

Jediný doklad o umístění špitální budovy je až z roku 1708 na stavebně regulačním plánu města po požáru z roku 1705.¹⁰⁾ Vedle kostelíka sv. Jana (č. 89) a Špitálské brány (č. 88) je uveden také nevystavěný špitál (č. 86), který snad mohl být obnovován na místě původní středověké budovy (obr. 4).¹¹⁾

K roku 1721 je zapsán nový příjem kostela „od zvonění a almužny“, „vydání na kostel nebylo žádné. Špitál v té době fungoval asi za hrozných podmínek.“¹²⁾ Chátrající stav kostelíka se pokusil změnit až správce chudnického panství Václav Podivín Holeček, který někdy před rokem 1770 nechal kostel kompletně opravit a vybavit novým zařízením.¹³⁾

Obr. 3: Švihov na kresbě Jana Willenberga z doby kolem roku 1600. Kostelík sv. Jana (označen šipkou vpravo) u brány má na jižní stěně lodi zobrazena dvě okna a dva opěráky a naopak ještě zřejmě neexistovala sakristie mezi rohem lodi a prvním opěrákem presbyteria. Z dnešního stavu se zdá, že loď měla z jihu vždy jen jedno okno. Ani stopy po opěrácích zatím nalezeny nebyly.

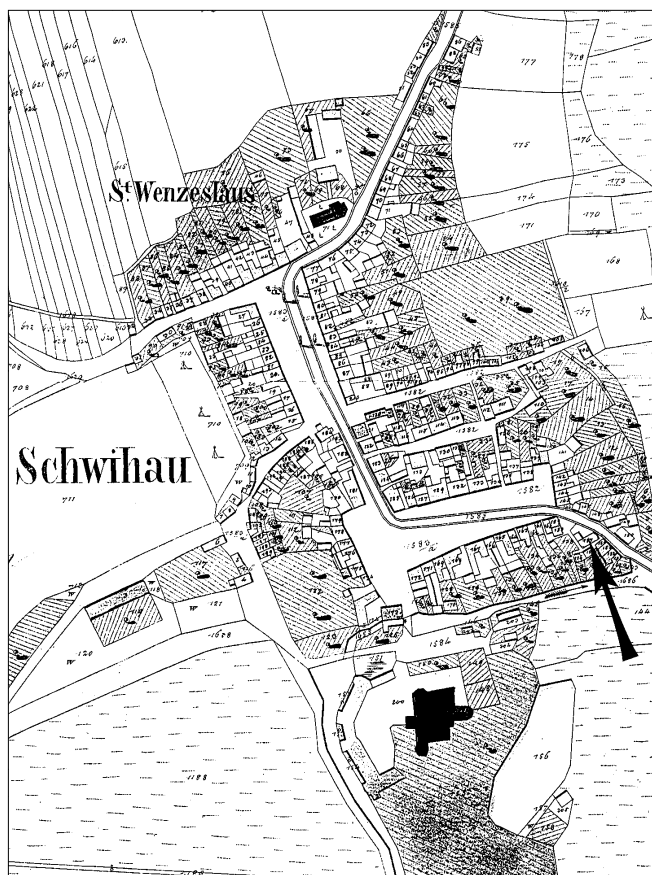
Obr. 4: Plán města Švihova z roku 1705. Nevystavěný špitál pod č. 86 (snad na místě původního ?), č. 87 Špitálská brána, č. 89 kostelík sv. Jana (upravo dole).

V Josefském katastru z roku 1785 již není uveden kostel, ale pouze obecní špitál bez zahrady pod číslem čp. 18, které kostelu patří dodnes, zatímco budova špitálu později získala čp. 20, přičemž bývalé čp. 20 bylo přecíslováno na čp. 21.

Ve zprávě ze 7. 12. 1786 byl kostel sv. Jana Evangelisty ve Švihově byl uveden mezi kostely navrženými ke zrušení. Ke kostelu byl 16. 1. 1787 vypracován inventář, doplněný 29. 8. a 18. 9. 1788 o kolonky s informacemi o dalším osudu vnitřního zařízení kostela. V kostele se těsně před zrušením nacházely tehdy nedávno obnovené 3 oltáře – hlavní sv. Jana, postranní Svaté Rodiny a Proměnění Páně, jimž V. P. Holeček nechal pořídit nové tumby a oltární kameny s ostatky mučedníků sv. Amádea a Benigny. Dále 1 kazatelna, 1 zvoneček ze sakristie, 1 jednoduché varhany na chóru, 8 dřevěných klekátek („Bethstuhle“), 4 staré dřevěné svícny ve špatném stavu, 2 zdobené sochy na zdi a konečně 1 provaz („Strick“), na kterém visely lampy, údajně ve velmi špatném stavu.

Úmysl zrušit kostel sv. Jana byl znovu potvrzen v dalším seznamu kostelů určených ke zrušení z 22. 6. 1787. Následoval úřední popis vlastní budovy kostela a cenový odhad jednotlivých prvků (klenby, dlaždic, dveří, zámků, oken tehdy ještě v kamenných ostěních s malými skleněnými terčíky, mříží, krovu, šindele a prejzů). Krajskými úředníky byl 29. 6. 1787 popsán jako „dobře a bytelně zaklenutý a k přestavbě na obytnou budovu velmi vhodný.“¹⁴⁾

Kostel byl odsvěcen v lednu 1788 vikářem a dnešickým farářem Antoninem Steinbachem z Kranichsteina. Z vnitřního zařízení měl podle rozkazu krajského úřadu ze 24. 4. 1788 dostat nově zřízený kostel u lokálie ve Slavíkovcích varhany, kazatelnu a 8 kostelních lavic. Ze zvonů přišel podle farní kroniky větší snad (farář si zřejmě nebyl jist) do

Obr. 5: Švihov na mapě stabilního katastru z roku 1838. Kostelík sv. Jana označen šipkou upravo dole, vedle kostelíka přistavěn chlívček. Městské brány již neexistují.

Štěpánovic a umíráček do farního kostela sv. Václava a ostatní bylo prodáno ve veřejné dražbě. Oltáře (jejich zdobené části nad menzou včetně obrazů a soch svatých) koupil švihovský purkrabí F. Gerstenkorn pro zámekovou kapli a pro kostel sv. Václava. Prodány byly i drobnosti: obě sochy na zdi, svícny a provaz k lampám. V průběhu dražby se projevila obvyklá česká povaha – zvoneček ze sakristie s vyvolávací cenou 30 kr. byl odcizen neznámým pachatelem.

Vlastní kostel sv. Jana Evangelisty byl krajským úřadem v Klatovech, zastupujícím Náboženský fond, prodán 10. 9. 1788 ve veřejné dražbě za 236 zl. švihovskému měšťanu Tomáši Maršálkovi, a to pod podmínkou, že objekt bude určen výhradně ke světským účelům.¹⁵⁾ Kupní smlouva obsahuje popis kostela s nepříliš přesnými rozměry. Jméno kostela připadlo Náboženskému fondu a bylo převedeno na farní kostel sv. Václava včetně povinnosti původních mší a kázání.¹⁶⁾

T. Maršálek nechal kostel přestavět na obytný dům s jedním bytem v přízemí a jedním v patře. Kromě jiných úprav byla také odstraněna věžička pro zvony nad presbyteriem. Severně od domu přikoupil místo sahající od městské brány až naproti domku čp. 17. Z tohoto pozemku neměl odvádět žádné daně ani poplatky vrchnosti, ačkoliv ho chtěl hospodářsky využívat, protože předtím bylo pusté a žádné daně ani poplatky se na něj nevztahovaly. Dnes slouží pozemek jako zahrada při kostelíku s důvodným podezřením, že se zde původně rozkládal špitální hřbitov. Zatím byla nalezena 1 lidská kostra podél severní stěny presbyteria.

Maršálkův rod je v domě čp. 18 doložen do roku 1830. K roku 1823 jsou zmiňována hospodářská stavení dílem z kamene a dílem ze dřeva, krytá šindelem a došky. Zděný „chlívec“ s kamenným korytem přežil do roku 1999, kdy hrozil zřícením (tlak shnilého krovu na čelní stěnu), a byl proto po dokumentaci rozebrán. K majetku dále patřily 2 pole a louka, ale žádný dobytek, obilí ani nářadí. Část domu byla užívána jako výměnek (obr. 5.)

Ve farní kronice z poloviny 19. století je zaznamenán popis obydlí, zřízeného v kostelíku včetně kuchyní, původně černých (obr. 6).¹⁷⁾ Kostelní loď byla tehdy krytá prejzy, které však byly velmi chatrné a místy chyběly, takže déšť padal na klenutí, zatímco presbyterium bylo nově přikryto šindelem.

Během 2. poloviny 19. století se často střídali majitelé objektu po 2, 4 a 8 letech. Údaje o stavebních úpravách chybí, ale lze je předpokládat z období 1834–1872, kdy kostelík patřil po 38 let rodině Götzové, a z let 1874–1890, kdy majiteli byli po 16 let manželé Sieglovi. Další stavební aktivita mohla proběhnout kolem přelomu 19. a 20. století, kdy dům vlastnil 29 let Fr. Mlýnářík (1898–1927). Nebyly zjištěny údaje o odstranění kružeb z oken, žeber z východního pole klenby v lodi ani osudu oltářních kamenů. Na základě písemných dokladů tedy nelze usuzovat na přístup majitelů k památkové hodnotě objektu.

V roce 1928 v odhadu dědictví je k domu čp. 18 uvedeno: „...jeví se co starý kostelík bývalý a slouží k ukládání píce a má 2 světnice obývané“.¹⁸⁾ Je možné, že někdy v této době došlo ke zřícení části klenby v lodi. Otvorem bylo pak podáváno seno k uskladnění do podstřešního prostoru (sdělení sousedky J. Berkové v r. 1997).

Po většinu 20. století patřil kostelík rodině Bohumila Krátkého (od roku 1933), který však dle zpráv pamětníků stavební úpravy téměř neprováděl. Splachovací WC v domě (v bývalé sakristii), rozvody vody, betonové podlahy a úpravy oken tak byly provedeny až za jeho zetě Václava Křena.

V polovině 20. století se uvažovalo o eventuálním zahrnutí kostelíka do prohlídkových tras státního hradu Švihova. B. Krátký se však nedočkal cenové nabídky, takže k prodeji nakonec nedošlo.¹⁹⁾ Od příbuzných B. Krátkého koupili kostelík současní majitelé Linda a Patrick Fosterovi, kteří v něm za současného provádění archeologického průzkumu „bydleli“ v letech 1998–2002. Během povodně v roce 2002 stálo v kostelíku po dva dny ca 1,2–1,6 m vody, která způsobila rozplavení jílového pojiva dodatečně vestavěných konstrukcí. Na doporučení statika byly tyto narušené konstrukce rozebrány, takže prakticky došlo k zániku úpravy obydlí z konce 18. století (demolice obou černých kuchyní včetně průlezného komína, obě příčky). Průběh prací byl fotograficky, černé kuchyně i kresebně, dokumentován.

Následná obnova obydlí přináší z hlediska památkové péče mnohdy kontroverzní stavební úpravy, jejichž popis by svou zdlouhavostí vydal na samostatný článek.

Obr. 6: Černá kuchyně v patře presbyteria před rozebráním. Stav září 2002.

POZNÁMKY

- 1) Stavebněhistorický popis a tehdejší stav viz L. Čiháková, Bývalý špitální kostel sv. Jana Evangelisty ve Švihově, *Průzkumy památek* II/2000, s. 203–208.
- 2) Archivní rešerši zpracovala V. Bezděková v roce 2004. Nezkrácená verze je uložena v archivu památkového ústavu v Plzni.
- 3) J. Emler ed., *Regesta* 4 s. 439 č. 1086, s. 486–487 č. 1216; pražský biskup Jan nařídil 11. 2. 1342 (III. id. Febr. incerti anni ante 1343) švihovskému faráři, v té době klatovskému děkanu, aby uvedl kněze Jana za správce špitálu sv. Jana ve Švihově pod patronátem Viléma ze Švihova („ut Johanne presbyterum ad praesentacionem nobilis viri d. Wyhctini de Swychov in hospitali s. Johannis ibidem in Swychov rectoris institutum in possessionem eiusdem hospitalis inducat“). Tento mandát potom 14. 1. 1343 ověřil veřejný notář Jan Jindřichův z Prahy.
- 4) Fr. Zeman, *Knihy o Švihově a okolí. Preštice 1927*, s. 45–46, 389.
- 5) AMP i. č. 380 sign. I 119 (v publikaci: J. Strnad, *Listář král. Města Plzně a druhdy poddaných osad 1, Plzeň 1891*, bohužel tato česky psaná listina otištěna není).
- 6) Soka Klatovy Kopie farní kroniky města Švihova z roku 1836, fol. 248, nápis s překladem otištěn v knize F. Zemana, o. c. v pozn. 4, s. 381–382 a také Fr. Vaněk – K. Hostaš, *Soupis památek historických a uměleckých v Království českém, Politický okres klatovský*, Praha 1899, díl VII, s. 170, tam ovšem s chybou: v nápisu není uvedeno „in Domino... Puotha de Ryzmberk“, ale „in Dominio... Puotha de Ryzmberk“.
- 7) DZV 252 A6–14: smlouva při dělení statku Švihova mezi Jindřicha Švihovského z Ryzmberka a sirotka po jeho bratru Václavu Jana Půtu.
- 8) Kl. Borový, *Jednání a dopisy konzistoře katolické i utrakvistické* 2. Praha 1869, s. 297, 317; A. Sedláček, *Hrady, zámky a tvrze v Království českém* 9, s. 19; Soka Klatovy Kopie farní kroniky města Švihova z roku 1836, fol. 251.
- 9) DZV 56 19, 19, 19', 22, K5, 5': popisy panství po smrti Heralta Kavky.
- 10) Fr. Zeman, o. c. v pozn. 4, s. 204–207 s popisem.
- 11) V pamětech kněze Ondřeje Schmidta z Plané zvaných Stambuch, otištěných zčásti v knize Fr. Zemana (o. c. v pozn. 4), je zvláštní zmínka: v postě roku 1694 se jako chlapec nakazil v Klatovech „hlavničkou“ a kočí ho odvezl „do Švihova do domečku při bráně nedaleko kostela Proměnění Páně na hoře Tábor, kdež už dva nemocní ze zámku leželi“. To by spolu s mší na svátek Proměnění Páně v roce 1713 mohlo znamenat, že již tehdy existoval postranní oltář Proměnění Páně, doložený v inventáři z roku 1772.
Viz APA1: B11/9 (farařská relace z 20. 12. 1676) fol. 227 č. 17, 228 č. 20; B13/12 (farařská relace z roku 1700) fol. 129–129' č. 12, 130 č. 19 a 20; B14/27 (duchovní fase tereziánského katastru z 30. 7. 1713) fol. 158, 159, 162; Fr. Zeman, o. c. v pozn. 4, s. 189, 382–384, 395, 397.
- 12) Roku 1723 prosila stará vdova Dorota Helmová zoufale vrchnost, aby ji dali do jiného špitálu na panství. V prosinci téhož roku nařizuje hrabě František Josef Černín, že pokud je někde volné místo, mají ji tam dát.

- 13) Soka Klatovy Kopie farní kroniky města Švihova z roku 1836, fol. 185', 243', 248, 249; SOA Třeboň pobočka Jindřichův Hradec i. č. 2729 sign. III k a 6 a kart. 45 fol. 125.
- 14) SOA Třeboň pobočka Jindřichův Hradec i. č. 2719 sign. III K a 2 b kart. 29 fol. 5, 144, 8', 142, 16, 18.
- 15) Soka Klatovy Kopie farní kroniky města Švihova z roku 1836, fol. 249'–250; SOA Plzeň Krajský úřad Klatovy i. č. 62/60 kart. 242; SOA Třeboň pobočka Jindřichův Hradec i. č. 2719 sign. III K a 2 b kart. 29 fol. 144, 27, 137, 122, 148–154; Soka Klatovy AM Švihov (dosud neuspořádaný fond), stará signatura 555 (Kniha kontraktů města Švihova z let 1786–1813), pag. 122–125.
- 16) O výši majetku bývalého kostela sv. Jana byly dále vedeny účty, uložené nyní v materiálech pobočky SOA Třeboň v Jindřichově Hradci, jeden výkaz z let 1793 a 1794 se nachází také v materiálech bývalého Krajského úřadu Klatovy (SOA Plzeň Krajský úřad Klatovy i. č. 194/G (spis s prezentačním datem 20. 6. 1800) kart. 359; SOA Třeboň pobočka Jindřichův Hradec i. č. 2729 sign. III k a 6 a kart. 45 fol. 117–125; i. č. 2719 sign. III K a 2 b kart. 29 fol. 157, 162–212).
- 17) Soka Klatovy Kopie farní kroniky města Švihova z roku 1836, fol. 248', 249'–250.
- 18) Katastrální úřad Klatovy Pozemková kniha Švihov – knihovní vložka 28 fol. 190; ČD 902/1928.
- 19) Státní památkový ústav v Plzni Spisový archiv, složka Bývalý špitální kostel ve Švihově čp. 18.

ARCHIVUNTERSUCHUNG DER EHEMALIGEN SPITALKIRCHE DES HL. JOHANNES D. EVANGELISTEN IN ŠVIHOV/SCHWIAU

Der Artikel fasst die Erkenntnisse aus der Archivuntersuchung, die V. Bezděková im Jahre 2004 verarbeitete, zusammen. Die Kirche wurde vor 1342 gegründet, im Jahre 1504 wurde sie umgebaut und im spätgotischen Stil verziert. Das Spital, das zur Kirche schon seit dem 14. Jahrhundert gehörte, wurde bisher nicht lokalisiert. Die Untersuchung hat die Angaben aus der mittelalterlichen bis neuzeitlichen Epoche der Existenz der Kirche und des Spitals – Rechte der Spitaler, Zahlungen des Spitals und den Ritus der Gottesdienste – ergänzt. Die Autorin der Untersuchung hat neue Einzelheiten über den Verlauf der Aufhebung der Kirche und der aufeinanderfolgenden Versteigerung festgestellt. Nach 1788 wurde die Kirche zu Wohnungen umgebaut. Eingebaute Konstruktionen zweier Wohnungen einschließlich schwarzen Küchen sind nach dem Hochwasser im August 2002 zugrunde gegangen. Die zeitgenössische Renovierung der Behausung ist nicht einfach und zwar nicht nur vom Gesichtspunkt der Denkmalpflege.

ABBILDUNGEN

Abb. 1: Švihov/Schwiahau, Kirchlein des hl. Johannes während des Hochwassers im August 2002 (Foto L. Fosterová).

Abb. 2: Švihov, Kirchlein des hl. Johannes, Fresko der hl. Barbara und Madonna mit dem Kind über dem Seitenaltar bei der Südwand des Schiffes. Zustand nach dem Verkitten der Spalten und Aussparungen (Foto L. Fosterová, Februar 2005).

Abb. 3: Švihov auf der Johann Willenbergs Zeichnung aus der Zeit um 1600. Das Kirchlein des hl. Johannes (bezeichnet mit dem Pfeil rechts) beim Tor hat in der Südwand des Schiffes zwei Fenster und zwei Stützpfeiler abgebildet und im Gegenteil existierte wahrscheinlich die Sakristei zwischen der Ecke des Schiffes und dem ersten Stützpfeiler des Presbyteriums noch nicht. Aus dem heutigen Zustand scheint es, dass das Schiff im Süden immer nur ein Fenster hatte, auch Spuren der Stützpfeiler wurden bis jetzt nicht gefunden.

Abb. 4: Plan der Stadt Švihov aus dem Jahre 1705. Das nicht erbaute Spital unter der Nr. 86 (vielleicht an Stelle des ursprünglichen ?), Nr. 87 Spital-Tor, Nr. 89 Kirchlein des hl. Johannes.

Abb. 5: Švihov auf der Karte des stabilen Katasters aus dem Jahre 1838. Das Kirchlein des hl. Johannes ist mit einem Pfeil rechts unten bezeichnet, neben dem Kirchlein steht ein kleiner Stall. Stadttore existieren nicht mehr. Abb. 6: Schwarze Küche im Obergeschoss des Presbyteriums vor dem Abbau (Zustand im September 2002).

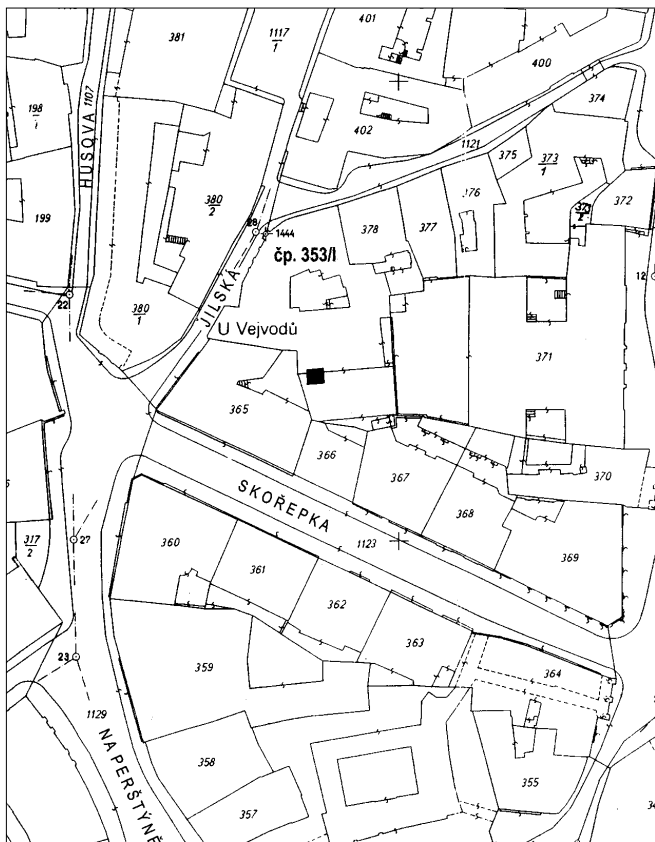
(Übersetzung J. Kroupová)

K ARCHEOLOGICKÉMU NÁLEZU POZŮSTATKŮ PÍSEMNOSTÍ V DOMĚ ČP. 353/I NA STARÉM MĚSTĚ PRAŽSKÉM

ZDENĚK DRAGOUN – MICHAL DRAGOUN

V rámci rekonstrukce areálu domu U Vejvodů číslo popisné 353/I na nároží Jilské a Vejvodovy ulice na Starém Městě pražském proběhl na podzim 1998 i záchranný archeologický výzkum.¹⁾ Nevelké množství relativně mělkých výkopů souviselo s úpravami inženýrských sítí a zaznamenalo pouze recentní navážky, jediný hlubší výkop se dotýkal prostoru v severozápadním rohu bývalého druhého dvora domu (obr. 1). Ten byl v rámci výrazné přestavby domu na počátku 20. století přestavěn na výstavní sál, změněný v roce 1915 na kino.²⁾

Zmíněný výkop zasáhl přesně do interiéru zděné odpadní jímky zhruba čtvercového půdorysu, z níž se zachovaly tři obvodové stěny, vyzděné z opuky, jejichž šířka se zužovala z 65 cm při bázi jímky na 45 cm v koruně zdiva 3 m nad bází. Koruna zdiva nebyla dochována v jednotné výšce, ale kolísala mezi hodnotami 185,61–187,70 m (Bpv).

Obr. 1: Praha 1 – Staré Město, dům čp. 353/I. Situační plánec umístění odpadní jímky na parcele domu (kresba J. Mourek a S. Matoušová).